

سُورَةُ الْعَمْرَانِ مَدِينَةٌ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱۶۴۷- اُمُّ الْكِتَابِ جرط کتاب کی
مراد اصل کتاب
۱۶۴۸- اُخْرُو دوسری
۱۶۴۹- مُتَشَبِهَاتُ ملتی جلتی
کسی ان دیکھی تیز کو
کم علم شخص کو سمجھانے
کے لئے اسکی سمجھ میں
آنے والے اور شاہدہ
کے الفاظ کو استعمال
کر کے ایسی بات
سمجھانا جو اس نے
نہ دیکھی ہو، یا مثال
کے ذریعہ سے پوشیدہ
اور غیبی چیزوں کے

۱۶۵۸- نَزَّلَ اُنَارًا
۱۶۵۹- مُصَدِّقًا تصدیق کر نیوالی
۱۶۶۰- يَبَيِّنُ يَدْيَهُ اس کے پہلے
۱۶۶۱- ذُو انْتِقَامٍ انتقام لینے والا
۱۶۶۲- لَا يَخْفَىٰ نہیں چھپی
۱۶۶۳- يُصَوِّرُ صورت بناتا ہے،
تصویر دسور
۱۶۶۴- اُرْحَامًا پیٹ کا وہ حصہ،
جہاں بچہ شکم مادر
میں رہتا ہے
۱۶۶۵- كَيْفًا جیسے، کیسے بھی
۱۶۶۶- مُحْكَمَاتُ صاف معنی، محکم،
پکی، مضبوط

مفہوم کو قریب لیجانے کے لئے ایسے الفاظ جو باہم ملتے جلتے ہوں استعمال کر کے سمجھانا۔ ایسی آیات جو تشابہات ہوں انکا حقیقی مفہوم تو اللہ تعالیٰ ہی جانتا ہے۔ ہاں انسان کو اس کا ہلکا سا تصور دلانے کے لئے اور مفہوم کے قریب لیجانے کے لئے ان آیات سے مدد ملتی ہے۔ باقی تاویل کے لئے، دوڑ دھوپ کرنے کیلئے خود ان مقامات پر منع کر دیا گیا ہے۔ مثال کے طور پر کرسی کا لفظ اللہ تعالیٰ کے بے پناہ اقتدار اور قدرت کے اندازے کے قریب لیجانے کیلئے استعمال فرمایا گیا ہے۔ اب یہ آیات ہم محروم معنی میں نہیں لے سکتے یعنی ہمارے تصور میں کرسی کا ایک امکانی خاکہ اور تصور جو ہے، وہ نہیں لیں گے۔ بلکہ حقیقت سے قریب ہونے کے لئے اس طاقت کا ایک تصور پاسکیں گے، جو ناقص ضرور

ہوگا، لیکن حقیقت سے قریب حاصل کرنا ذریعہ بن جائیگا اس طرح لفظ: شَدِيدُ الْعِقَابِ حَتَّىٰ يَوْمٍ بَلَدًا مِّنْ سَوَاطِنِ يَوْمٍ يُكْشَفُ عَنَّا

سَاتٍ وَغَيْرِهِ

پڑھا پن

چاہنا، ڈھونڈنا

قتنہ

خلاصہ کرنا، تعمیر کرنا

نتیجہ نکالنا

۱۶۷۰۔ مَرِيْعٌ

۱۶۷۱۔ اِبْتِغَاءٌ

۱۶۷۲۔ فِتْنَةٌ

۱۶۷۳۔ تَأْوِيلٌ

۱۶۷۴۔ مَرَا سِخْوُونَ مَضْبُوطٌ

۱۶۷۵۔ لَا تَرْعُ مَتَّ طَيْرَهَا كَرْنَا

(ماری غ)

۱۶۷۶۔ هَبْ دَسْ، عَنَايَتِ كَرْنَا

۱۶۷۷۔ مِّنْ لَّنْ نَّكَ تِي كَرْنَا سَسْ

۱۶۷۸۔ دَهَابٌ دِينَ وَالَا، عَنَايَتِ نِي وَالَا

۱۶۷۹۔ جَامِعٌ اِكْتَهَا كَرْنَا وَالَا،

جمع کرنے والا۔

۱۶۹۵۔ مِثْلِيهِمْ	دو برابر،	۱۶۸۰۔ مِيعَادُ	وعدہ
دو گنی اپنی سے			پہنچ
۱۶۹۶۔ سِرُّ أُمِّي	دیکھنا	۱۶۸۱۔ وَتُودُ	ایندھن
آنکھ، نظر		۱۶۸۲۔ لَفٌّ	مثل، جیسے کہ
تائید کرتا ہے		۱۶۸۳۔ دَأْبٌ	عادت، دستور،
مدد			طریقہ
۱۶۹۹۔ نَصْرٌ	نصیحت، عبرت	۱۶۸۴۔ ذُنُوبٌ	گناہ
۱۶۹۷۔ عِبْرَةٌ	والے	۱۶۸۵۔ شَدِيدٌ	سخت
۱۶۹۸۔ أُولَى	آنکھ (جمع)	۱۶۸۶۔ عِقَابٌ	عذاب کرنے والا
۱۶۹۹۔ أَبْصَارٌ	زینت دی گئی	۱۶۸۷۔ تَغْلِبُونَ	تم مغلوب کتے
۱۷۰۰۔ زَيْنٌ	محبت		جاؤ گے۔
۱۷۰۱۔ حُبٌّ	خواہش	۱۶۸۸۔ مِهَادٌ	ٹھکانا، پھونا
۱۷۰۲۔ شَهْوَاتٌ	(واحد: شَهْوَةٌ)	۱۶۸۹۔ فِتْنَتَيْنِ	دو جماعتیں (فِتْنَةٌ)
۱۷۰۳۔ نِسَاءٌ	عورتیں		ایک گروہ، ٹولی)
۱۷۰۴۔ بَنِيْنَ	بیٹے	۱۶۹۰۔ التَّقَاتَا	بلے وہ دونوں
۱۷۰۵۔ قَنَا طَيْرٌ	خزانے		دل ق ق می)
۱۷۰۶۔ مُقَنْطَرَةٌ	ڈھیر لگے ہوئے	۱۶۹۱۔ تُقَاتِلُ	لڑائی کرتی تھی
۱۷۰۷۔ ذَهَبٌ	سونا		د ق ت ل)
۱۷۰۸۔ فِضَّةٌ	چاندی	۱۶۹۲۔ أُخْرَى	دوسری
۱۷۰۹۔ خَيْلٌ	گھوڑے	۱۶۹۳۔ كَافِرَةٌ	کافرہ
۱۷۱۰۔ مَسْوَمَةٌ	نشان لگے ہوئے	۱۶۹۴۔ يَرْدُونَ	دیکھتے تھے

۱۴۳۱۔ اُولُو الْعِلْمِ علم والے
 ۱۴۳۲۔ قَائِمٌ قائم
 ۱۴۳۳۔ قِسْطٌ انصاف
 ۱۴۳۴۔ اِعْزِيزٌ غالب
 ۱۴۳۵۔ حَكِيمٌ حکمت والا

النِّصْفُ

۱۴۳۶۔ نِعَ الْحَسَابِ جلد حساب لینے والا
 ۱۴۳۷۔ اَسْلَمْتُ میں تابع فرمان ہو گیا
 ۱۴۳۸۔ وَجَّهِي رخ میرا
 ۱۴۳۹۔ مَنِ اتَّبَعَنِي جس نے اتباع کی
 میری راصل میں
 آخری حرف رنی
 ہے یعنی میری لیکن
 عبارت میں صرف
 ن مجھے اور میرا کی
 ترجمانی کرتا ہے
 پھر گئے وہ
 پہنچا دینا
 ۱۴۴۰۔ تَوَلَّوْا کہ وہ
 ۱۴۴۱۔ بَلَغَ پہنچا دینا
 ۱۴۴۲۔ يَا مُرُونَ حکم کرتے ہیں

۱۴۱۴۔ اُنْعَامٌ مویشی، چوپائے
 ۱۴۱۵۔ حَرْثٌ کھیتی
 ۱۴۱۶۔ حُسْنُ الْمَأْبُوتِ اچھا ٹھکانا، اچھی جگہ
 ۱۴۱۷۔ اَنْزَلَ وَاوَجَ جوڑے، بیویاں
 ۱۴۱۸۔ مُطَهَّرَةٌ پاک صاف، ستھری
 ۱۴۱۹۔ رِضْوَانٌ رضامندی
 ۱۴۲۰۔ بَصِيرٌ دیکھنے والا
 (مصدر: بَصَارَةٌ)
 ۱۴۲۱۔ عِبَادٌ بندے
 ۱۴۲۲۔ قِنًا بچا ہم کو
 دق بچا۔ ناہم کو
 ۱۴۲۳۔ صِدْقَيْنِ سچے
 ۱۴۲۴۔ قَانِتَيْنِ فرمانبرداری کرنے والے
 ۱۴۲۵۔ قَانِتٌ فرمانبردار
 ۱۴۲۶۔ مُنْفِقَيْنِ خرچ کرنے والے
 ۱۴۲۷۔ مُسْتَعْفِرِينَ بخشش مانگنے والے
 مغفرت چاہنے والے
 ۱۴۲۸۔ اَسْحَارُ رات کی آخری گھڑیاں
 رات کا پچھلا حصہ
 ۱۴۲۹۔ شَهْدٌ گواہی دی
 ۱۴۳۰۔ اِنَّكَ کہ وہ

۱۴۴۰۔ دُونَ سوا
 ۱۴۴۱۔ نَبِيٌّ شَيْئِيٌّ کسی معاملہ میں،
 کسی شئی میں
 ۱۴۴۲۔ ثِقَّةٌ بجا و کرنا
 ۱۴۴۳۔ يُحْزِرُ ڈراتا ہے (حذر)
 ۱۴۴۴۔ نَفْسُهُ اپنی ذات سے
 ۱۴۴۵۔ مُحَضَّرٌ حاضر، موجود
 ۱۴۴۶۔ أَمَلٌ أَبْعَدًا مسافت دور کی
 ۱۴۴۷۔ مَرَأَةٌ شَفِيقَةٌ شفیقت کرنے والا
 ۱۴۴۸۔ ذُرِّيَّةٌ اولاد
 (جمع، ذُرِّيَّاتٌ)
 ۱۴۴۹۔ امْرَأَتٌ بیوی، عورت
 ۱۴۵۰۔ بَطْنٌ پیٹ
 ۱۴۵۱۔ مُحَرَّرٌ آزاد کیا ہوا
 ۱۴۵۲۔ وَضَعَتْ جنی (بچہ جنی)
 ۱۴۵۳۔ وَضَعَ جننا
 ۱۴۵۴۔ الذَّكَرُ مرد
 ۱۴۵۵۔ اُنْثَى عورت
 ۱۴۵۶۔ سَمَّيْتُ نام رکھا میں نے
 (س م ی)

۱۴۴۲۔ حَبِطَتْ غارت ہو گئے
 (ح ب ط)
 ۱۴۴۳۔ غَرَّ فرب دیا، دھوکہ دیا
 ۱۴۴۵۔ مَا يَفْتَرُونَ جھوٹ بتاتے تھے
 جو کچھ
 ۱۴۴۶۔ كَيْفَ کیسے، کس طرح
 ۱۴۴۷۔ وَفِيَتْ پورا دیا جائے گا
 ۱۴۴۸۔ اَللّٰهُمَّ يَا اللّٰه
 ۱۴۴۹۔ مَا لَكَ مالک
 ۱۴۵۰۔ اَمْلَكَ سلطنت، ملک
 ۱۴۵۱۔ تَشَاءُ تو چاہتا ہے
 ۱۴۵۲۔ تَنْزِعُ تو چھین لیتا ہے
 (ن ن ع)
 ۱۴۵۳۔ تَنْزِلُ تو ذلیل کرتا ہے
 ہاتھ
 ۱۴۵۴۔ يَدٌ بے شک تو
 ۱۴۵۵۔ اِنَّكَ تو داخل کرتا ہے
 (و ل ج)
 ۱۴۵۶۔ لَيْلٌ رات
 ۱۴۵۸۔ نَهَارٌ دن
 ۱۴۵۹۔ اَوْلِيَاءُ دوست

۱۷۹۱۔ غُلْمٌ لڑکا جمع، غِلْمَانٌ،
 ۱۷۹۲۔ كِبْرٌ بڑھاپا
 ۱۷۹۳۔ عَاقِرٌ بانجھ
 ۱۷۹۴۔ أَلَا کہ نہیں (اَنْ لَّا)
 ۱۷۹۵۔ سَمَزَا اشارہ
 ۱۷۹۶۔ سَبَّحَ پاکی بیان کر
 ۱۷۹۷۔ عَشِيٌّ شام
 ۱۷۹۸۔ اَبْكَاسُ صبح
 ۱۷۹۹۔ اُقْتَنِي فرما برداری کر،
 ۱۸۰۰۔ اُنْبَاءُ خبریں (دوحد: نَبَأٌ)
 ۱۸۰۱۔ نُوحِيٌّ ہم وحی کرتے ہیں۔
 ۱۸۰۲۔ مَا كُنْتَ نہیں تھا تو
 ۱۸۰۳۔ لَدَيْهِمْ پاس اُن کے
 ۱۸۰۴۔ لَدَائِي نزدیک، پاس
 ۱۸۰۵۔ اِذْ يُلْقُونَ جب ڈالتے تھے
 ۱۸۰۶۔ اَقْلَامٌ قلمیں (دوحد: قَلَمٌ)
 ۱۸۰۷۔ اَيُّهُمْ کون اُن میں کا
 ۱۸۰۸۔ اَيُّ کون
 ۱۸۰۹۔ يَخْتَصِمُونَ جھگڑا کرتے تھے
 ۱۸۱۰۔ وَجِيهًا ذی عزت، اَبْرُوَالَا

۱۷۷۷۔ اُعِينُ پناہ میں دیا میں نے
 (ع و ذ)
 ۱۷۷۸۔ اَنْبَتُ اٹھایا، اگایا، بڑھایا
 ۱۷۷۹۔ نَبَاتًا اگانا، بڑھانا
 ۱۷۸۰۔ كَفَّلَ کفیل مقرر کیا،
 پرورش کیلئے سوچنا
 ۱۷۸۱۔ مَجْرَابُ حَجْرٍ، کمرہ عبادت
 گاہوں سے متصل سطح
 زمین سے بلندی پر
 بنائے جانے والے کمرے
 جو خدام اور علماء کیلئے
 مخصوص ہوتے تھے
 ۱۷۸۲۔ اَنِي کہاں
 ۱۷۸۳۔ هُنَا لِكَ اُسی جگہ، وہیں
 ۱۷۸۴۔ دَعَا پکارا
 ۱۷۸۵۔ هَبْ دے
 ۱۷۸۶۔ مِنْ لَدُنْكَ تیری طرف سے
 ۱۷۸۷۔ مُصَدِّقًا تصدیق کرنی والا
 ۱۷۸۸۔ كَلِمَةً فرمان، بات
 ۱۷۸۹۔ سَيِّدًا سردار
 ۱۷۹۰۔ حَصُودًا پارسا، معصوم

۱۸۱۱ - مُقَرَّبِينَ قریب کئے ہوئے لوگ
 ۱۸۱۲ - مَهْلًا جھولا، گہوارہ، گود
 ۱۸۱۳ - كَهْلًا ادھیڑ عمر
 ۱۸۱۴ - بَشْرًا آدمی
 ۱۸۱۵ - قَضَىٰ فیصلہ کیا، مقرر کیا
 ۱۸۱۶ - أَمْرًا کام
 ۱۸۱۷ - أَخْلُقُ بناتا ہوں میں
 ۱۸۱۸ - طِينًا مٹی
 ۱۸۱۹ - كَهَيْسَةَ جیسے، مانند، شکل
 ۱۸۲۰ - طَيْرًا پرندہ جمع : طُيُورًا
 ۱۸۲۱ - نَفَخَ پھونکنا
 ۱۸۲۲ - إِذْنُ اللَّهِ اللہ کا حکم
 ۱۸۲۳ - أَبْرَىٰ چکا کرتا ہوں اچھا کرتا ہوں
 ۱۸۲۴ - الْكَمَّةُ مادر زاد اندھا
 ۱۸۲۵ - أَبْرَصٌ کوڑھی
 ۱۸۲۶ - مَوْتًا مُرَدًّا مردے
 ۱۸۲۷ - تَلَّ خِرْوَانَ جمع کرتے ہو،
 ذخیرہ کرتے ہو
 ۱۸۲۸ - أَحْسَسَ دیکھا، احساس کیا۔
 ۱۸۲۹ - أَنْصَارًا مددگار
 ۱۸۳۰ - حَوَامِرِیُونَ حضرت عیسیٰ کے صحابی

یا کپڑے سفید کرنا والے
 ۱۸۳۱ - نَحْنُ ہم
 ۱۸۳۲ - مَكْرًا تدبیر کرنا، چال کرنا
 الثلاثہ
 ۱۸۳۳ - مُتَوَفِّيكَ تجھ کو واپس لینے والا ہوں
 کسی عہدیدار کو اسکے
 منصب سے واپس بلانا
 ۱۸۳۴ - رَافِعًا بلند کرنے والا ہوں
 پورا دے گا
 ۱۸۳۵ - يُؤْتِي (اجر کی جمع) بدلہ
 ۱۸۳۶ - أُجُورًا مٹی
 ۱۸۳۷ - قُرَابًا ہم دل سے دعا کریں
 توجہ سے دعا مانگنا
 ۱۸۳۸ - نَبِيَّهُمْ
 ۱۸۳۹ - إِبْتِهَالًا
 رب کا
 ۱۸۴۰ - قَصَصَ بیان (قصص، یقص) (قصہ)
 برابر
 ۱۸۴۱ - سَوَاءً
 ۱۸۴۲ - تَعَالَوْنَا آؤ، آجاؤ
 ۱۸۴۳ - أَرْبَابًا پالنے والے (رب کی جمع)
 ۱۸۴۴ - هَانَتْمْ ہاں تم ہو

۱۸۴۳- تَعْلَمُونَ سیکھاتے ہو تم ہو
۱۸۴۴- تَدْرُسُونَ پڑھتے ہو، درس دیتے

ع
۱۴

۱۸۴۵- اَصْرَىٰ عہد میرا

۱۸۴۶- يَبْتَغُونَ چاہتے ہیں وہ

۱۸۴۷- طَوْعًا خوشی سے

۱۸۴۸- كَرْهًا ناخوشی سے

۱۸۴۹- يَبْتَغِ چاہے گا

۱۸۷۰- جَاءَ آیا اس کے بعد

آئے تو اس کے معنی

لانے کے ہوں گے

۱۸۷۱- لَا يُخَفِّفُ نہیں ہلکا کیا جائے گا

۱۸۷۲- اَصْلَحُوا سنور گئے، ٹھیک ہو گئے

۱۸۷۳- اِرْتَدَا دَاوُدُ برٹھ گئے،

زیادہ ہو گئے

۱۸۷۴- اَرْضُ اَرْضِ زین بھر کر

۱۸۷۵- ذَهَبًا سونا

۱۸۷۶- اِقْتَدَىٰ فدیہ دے،

بدلہ دے

۱۸۷۷- اَلَيْمٌ دردناک

ع
۱۷

۱۸۲۵- هُوَ لَأَيُّ یہ لوگ، وہ لوگ

۱۸۲۶- حَاجِبَتُمْ جھکڑا کیا تم نے

۱۸۲۷- اَوْلَى النَّاسِ نزدیک تر لوگوں سے

ع
۱۵

۱۸۲۸- طَائِفَةٌ جماعت، ٹولی، گروہ

۱۸۲۹- وَجَّهَ التَّفْهَامِ دن کے اول حصے میں

۱۸۵۰- يَخْتَصُّ خاص کرتا ہے

۱۸۵۱- تَأْمَنُ این جانے تو، بھر دے کرے تو

۱۸۵۲- قِنْطَارًا خزانہ

۱۸۵۳- يُوَدُّ لوطا دے گا

۱۸۵۴- دُمْتُ رے تو

۱۸۵۵- قَارِمًا کھڑا

۱۸۵۶- سَبِيلٌ راہ (جمع: سَبِيلٌ)

۱۸۵۷- اَوْفَى پورا کیا

۱۸۵۸- اَيْمَانٌ قسمیں

۱۸۵۹- خَلَاقٌ حصہ

۱۸۶۰- يَلْوُونَ موڑتے ہیں،

پیچ دیتے ہیں

۱۸۶۱- السِّنْتَهُمْ زبائین اُن کی

(واحد: لِسَانٌ)

۱۸۶۲- رَبَّانِيْنَ السُّوْلَىٰ، رب کے

جگہ عبادت کیلئے

۱۸۹۳۔ اَمِنًا اَمِنَ وَالَا، اَمِنَ

کی جگہ میں پہنچ
جانے والا

۱۸۹۴۔ حُجَّجَ الْبَيْتِ بَيْتَ اللّٰهِ كَاج

۱۸۹۵۔ اِسْتَطَاعَ اِسْتَطَاعَتِ
پاسکے، استطاعت
رکھے۔

۱۸۹۶۔ لِمَ لِمَ
کیوں

۱۸۹۷۔ تَصَدَّقُوا رُو كَتَيْ هُو (صَدُّ)

۱۸۹۸۔ تَبَعُونَ تَبَعُونَ
تم ڈھونڈتے ہو

۱۸۹۹۔ عَوَجًا عَوَجًا
ٹیڑھا پن، کجی

۱۹۰۰۔ يَرُدُّوْا يَرُدُّوْا
پھر دیں گے

(رَدُّ)

۱۹۰۱۔ تُسَلِّي تَسَلِّي
پرٹھی جاتی ہیں

۱۹۰۲۔ يَعْتَصِمُ يَعْتَصِمُ
مضبوط تھام لے،

اعتماد کر لے

۱۹۰۳۔ اِعْتَصَمَ اِعْتَصَمَ
مضبوط تھامنا،

اعتماد کرنا

عَج

۱۹۰۴۔ حَبِلٌ حَبِلٌ
رسی

۱۹۰۵۔ جَمِيْعًا جَمِيْعًا
سب یا تمام ملکر

۱۸۷۸۔ لَنْ لَنْ
ہرگز نہیں

۱۸۷۹۔ تَنَالُوْا تَنَالُوْا
پاؤ گے

۱۸۸۰۔ نَيْلٌ نَيْلٌ
د مصدر، پانا

۱۸۸۱۔ اَلْبِرُّ اَلْبِرُّ
نیکی

۱۸۸۲۔ طَعَامٌ طَعَامٌ
کھانے کی چیز

۱۸۸۳۔ جِلًا جِلًا
حلال

۱۸۸۴۔ حَرَامٌ حَرَامٌ
حرام کیا د مصدر

۱۸۸۵۔ اِفْتَرَا اِفْتَرَا
گھڑ لیا، باندھ لیا

۱۸۸۶۔ كَذِبٌ كَذِبٌ
جھوٹ

۱۸۸۷۔ صَدَقٌ صَدَقٌ
سچ کہا

۱۸۸۸۔ حَتِيْفًا حَتِيْفًا
یکسو

۱۸۸۹۔ وُضِعَ وُضِعَ
مقرر کیا گیا

۱۸۹۰۔ لِلَّذِي لِلَّذِي
البتہ وہ

۱۸۹۱۔ بَكَّتْ بَكَّتْ
مکہ (مکرمہ)

۱۸۹۲۔ مَقَامُ اِبْرَاهِيْمَ اِبْرَاهِيْمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ
مکہ (مکرمہ)

کے کھڑے ہو نیکی

۱۹۲۳۔ مُنْكَرٌ بُرَىٰ بَات
 ۱۹۲۴۔ اَذَىٰ تَكْلِيف
 ۱۹۲۵۔ اَذَىٰ بَأْسٍ پٹیٹھیں
 (واحد: دُ بَرُ)
 ۱۹۲۶۔ بَاءٌ مُسْتَحَقٌّ ہوا
 ۱۹۲۷۔ عَصَوًا نافرمانی کی انھوں نے
 ۱۹۲۸۔ كَانُوا يَعْتَدُونَ زیادتی کرتے تھے
 ۱۹۲۹۔ اِعْتَدَاءٌ زیادتی کرنا
 ۱۹۳۰۔ لَيْسُوا نہیں ہیں وہ
 ۱۹۳۱۔ سَوَاءٌ برابر
 ۱۹۳۲۔ اِنَاءٌ اوقات، گھڑی
 ۱۹۳۳۔ يُسَارِعُونَ جلدی کرتے ہیں
 ۱۹۳۴۔ تَخَيَّرَاتٌ اچھے کام
 ۱۹۳۵۔ صَالِحِينَ صالح لوگ
 (واحد: صَالِحٌ)
 ۱۹۳۶۔ اَنْ يَكْفُرُوا نہیں نکار کیا جائیگا
 اُن کا، نہیں ناقدری
 کی جائے گی اُن کی
 نہیں کام آوے گا
 ۱۹۳۷۔ لَنْ تَغْنَىٰ
 ۱۹۳۸۔ رِيَاحٌ ہوا
 ۱۹۳۹۔ صَيٌّ پالا، تیز سردی

۱۹۰۶۔ اَعْدَاءٌ دُشمن
 ۱۹۰۷۔ اَلْفٌ اَلْفَتَا دُی مَجْتَدِي
 ۱۹۰۸۔ اَصْبَحْتُمْ ہو گئے تم
 ۱۹۰۹۔ اِخْوَانًا بھائی
 (واحد: اَخٌ)
 ۱۹۱۰۔ شَفَا کُنا رے
 ۱۹۱۱۔ حُفْرَةٌ گڑھا
 ۱۹۱۲۔ اَنْقَذَ چھڑایا، بچایا
 ۱۹۱۳۔ وَلْتَكُنْ اور چاہیے کہ ہو
 ۱۹۱۴۔ اُمَّةٌ ایک جماعت
 ۱۹۱۵۔ تَبَيَّنَ سفید ہوں گے
 (ب، ی، ص)
 ۱۹۱۶۔ وُجُوْدًا چہرے
 (واحد: وُجُوْدٌ)
 ۱۹۱۷۔ تَسْوَدٌ کالے ہوں گے
 ۱۹۱۸۔ تَرْجِعُ رجوع کئے جائیں گے
 ۱۹۱۹۔ اَلْاُمُورُ تمام امور، سب کام
 ۱۹۲۰۔ خَيْرَ اُمَّةٍ بَہترین اُمت
 ۱۹۲۱۔ اُنْزِلَتْ نِکالی گئی
 ۱۹۲۲۔ تَنْهَوْنَ تم منع کرتے ہو

۱۹۵۷- تَسْوَعُهُمْ بُرَالِكُ ان كُو
 ۱۹۵۸- فَرَحٌ خُوش ہونا
 ۱۹۵۹- كَيْدٌ تَدْبِير، چال
 ۱۹۶۰- غَدَاوَةٌ سُویرے چلاؤ،
 (دغ، د، د)
 ۱۹۶۱- تَبْوَعِي جگہ بتائی تو نے
 ۱۹۶۲- بَوَّأٌ جگہ دینا
 ۱۹۶۳- مَقَاعِدٌ بیٹھنے کی جگہ
 (واحد: مَقْعَدٌ)
 ۱۹۶۴- قِتَالٌ جَنگ، لڑائی
 ۱۹۶۵- هَمٌّ ارادہ کرنا، قصد کرنا
 ۱۹۶۶- طَائِفَتَانِ دو جماعتیں
 ۱۹۶۷- تَفَشَّلَا پھسل جائیں،
 بزدل بن کر
 ۱۹۶۸- فَشَلَّ بزدلی کرنا،
 پھسل جانا
 ۱۹۶۹- بَدْرٌ جَنگِ بدر
 ۱۹۷۰- اَذِلَّةٌ ذلیل
 (واحد: ذَلِيلٌ)
 ۱۹۷۱- اَلْبَنُّ کیا نہیں

۱۹۴۰- حَرُوتٌ کھیتی
 ۱۹۴۱- بَطَانَتٌ رازدار، دوست
 ۱۹۴۲- لَا يَأْتُونَ نَهِيں کم کریں گے
 (اَلْوُ)
 ۱۹۴۳- خَبَالًا تباہی
 ۱۹۴۴- وَدُوًا چاہا انھوں نے
 ۱۹۴۵- عَنِتُّمْ تکیف میں پڑو تم
 (د ع ن ت)
 ۱۹۴۶- بَدَاتٌ ظاہر ہو گئی
 ۱۹۴۷- بَغْضَاءٌ بغض، ناراضی
 ۱۹۴۸- اَقْوَامٌ منہ
 (واحد: قَوْمٌ)
 ۱۹۴۹- هَا اَنْتُمْ اَوْلَاءُ تَم وہ لوگ ہو
 ۱۹۵۰- عَضُّوا کٹ کھایا انھوں نے
 ۱۹۵۱- عَضَّ کٹ کھانا
 ۱۹۵۲- اَنْكَمِلْ اَنگلیاں
 ۱۹۵۳- غَيْظٌ غصہ
 ۱۹۵۴- مَوْتُوْا مَرَجَاؤُ
 ۱۹۵۵- بِنَاتِ الصِّدْقِ سِنے والی بات
 ۱۹۵۶- تَسْسِسْكُمْ دیکھو، چھوٹے تم کو
 (د م، س، س)

- ۱۹۸۹۔ سَارِعُوا جلدی کرو
 (س س ع)
 ۱۹۹۰۔ عَرَضٌ چوڑائی، عرض
 ۱۹۹۱۔ سَيِّءٌ خوشی
 ۱۹۹۲۔ ضَرَاءٌ سختی
 ۱۹۹۳۔ كَاطِبِينَ بی جانے والے
 ۱۹۹۴۔ غَيْظٌ غصہ
 ۱۹۹۵۔ عَافِينَ معاف کرنیوالے
 ۱۹۹۶۔ فَاحِشَةً بے حیائی
 ۱۹۹۷۔ ذُنُوبٌ گناہ
 (دواہد: ذنوب)
 ۱۹۹۸۔ لَمْ نہیں
 ۱۹۹۹۔ يُصَيِّرُ هِطٌ، ضد کرنا
 ۲۰۰۰۔ نَعَمٌ بہت اچھا
 ۲۰۰۱۔ عَامِلِينَ کام کرنے والے
 ۲۰۰۲۔ سُنَنٌ راس
 ۲۰۰۳۔ سَيَّرُوا سیر کرو
 ۲۰۰۴۔ عَاقِبَةٌ انجام
 ۲۰۰۵۔ بَيَانٌ بیان
 ۲۰۰۶۔ مَوْعِظَةٌ نصیحت
 ۲۰۰۷۔ لَا تَهِنُوا مت سستی کرو

- ۱۹۷۲۔ يَهْدٌ مدد کرے
 ۱۹۷۳۔ ثَلَاثَةَ آلَافٍ تَيْنٌ ہزار
 ۱۹۷۴۔ مُنْزَلِينَ اُتارے ہوئے
 ۱۹۷۵۔ بَلَىٰ بلکہ، کیوں نہیں
 ۱۹۷۶۔ فَوْزٌ جوش
 ۱۹۷۷۔ خَمْسَةَ يَارْحِمُہ
 ۱۹۷۸۔ مُسَوِّمِينَ نشان لگے ہوئے

الرابع

- ۱۹۷۹۔ بُشْرَىٰ خوشخبری
 ۱۹۸۰۔ تَطْمِئِنٌ اطمینان ہو جائے
 ۱۹۸۱۔ قَطَعٌ کاٹنا
 ۱۹۸۲۔ طَرَفًا بازو، حصہ
 ۱۹۸۳۔ كَبِتٌ ذلیل کرنا
 ۱۹۸۴۔ يَنْقَلِبُوا پلٹ گئے
 (مصدر: اِنْقِلَابٌ)
 ۱۹۸۵۔ خَائِبِينَ نامراد
 ۱۹۸۶۔ اَضْعَافًا دوگنا بڑھتا
 ۱۹۸۷۔ مُضَاعَفَةٌ کئی گنا بڑھتا
 ۱۹۸۸۔ اُعِدَّتْ تیار کی گئی

۲۰۰۸۔ اَعْلَوْنَ بلند ہو گے
 (دواحد: اَعْلَى)
 ۲۰۰۹۔ قَرَحٌ زخم
 ۲۰۱۰۔ مَسٌّ لگا، چھوا
 ۲۰۱۱۔ اَيَّامٌ دن
 ۲۰۱۲۔ نَدَاوِلٌ ہم باری باری
 پھرتے ہیں
 دَدُوْلٌ: گردش
 دینا
 ۲۰۱۳۔ يُمَجِّصُ وہ خالص کرتا ہے
 ۲۰۱۴۔ تَهَيِّصُ خالص کرنا
 ۲۰۱۵۔ مَحَقٌّ مٹانا
 ۲۰۱۶۔ تَمَنُّونٌ تم تمنا کرتے تھے
 ۲۰۱۷۔ اَيٌّ کیا ہے
 ۲۰۱۸۔ فٍ پس
 ۲۰۱۹۔ اِنْ اِگر
 ۲۰۲۰۔ اِنْ اِگر
 ۲۰۲۱۔ مَاتَ مر جائے
 ۲۰۲۲۔ اِنْقَلَبْتُمْ پھر جاؤ گے
 ۲۰۲۳۔ اَعْقَابٌ اڑیاں

(دواحد: عَقَبٌ)
 ۲۰۲۴۔ كِتَابًا مُّوَجَّلاً وقت مقرر
 ۲۰۲۵۔ كَايِّنٌ بہت سارے،
 کتنے ہی
 ۲۰۲۶۔ رَايِيُوْنَ خدا پرست لوگ
 ۲۰۲۷۔ وَهْنٌ سُست پڑنا
 ڈھیلا ہونا
 ۲۰۲۸۔ لِمَا واسطے جو کہ، لئے
 جو کچھ
 ۲۰۲۹۔ اَصَابَ پڑی دم صیبت پڑنا
 ۲۰۳۰۔ ضَعْفٌ کمزوری
 ۲۰۳۱۔ مَا اَسْتَكَاذُوْا نہیں عاجز ہوئے
 ۲۰۳۲۔ اِسْرَافٌ زیادتی
 ۲۰۳۳۔ ثَبَّتَتْ ثابت رکھ
 ۲۰۳۴۔ حُسْنٌ بہت اچھا، خوب
 ۲۰۳۵۔ نَلَقَى ہم ڈال دیں گے
 ۲۰۳۶۔ رُعْبٌ رعب، دھاک
 ۲۰۳۷۔ سُلْطَانًا دلیل
 ۲۰۳۸۔ بَسٌّ بُرا، بہت بُرا
 ۲۰۳۹۔ مَثْوًى ٹھکانہ

۲۰۵۳. مَضَارِجِ لَيْثِيَّةٍ كِي جِگ

۲۰۵۵. اِلْتَقَىٰ مِيس، بھڑگئیں

۲۰۵۶. جَمَعْنَ دوجماعتیں

۲۰۵۷. اِسْتَزَلَّ پھسلا دیا، ڈگمگا

دیا۔

۲۰۵۸. عَفَا معاف کر دیا

عَفَا

۲۰۵۹. ضَيَّ بَوَدَا چلے وہ

۲۰۶۰. غَزَىٰ لڑنے والے

(واحد: غَازِيٌّ)

۲۰۶۱. حَسِرَا وَاحِدًا، حسرت

الْبَيْتِ

۲۰۶۲. اَلْبَيْتِ اَلْبَيْتِ

۲۰۶۳. اَلْبَيْتِ اَلْبَيْتِ

۲۰۶۴. فِيمَا پس ساتھ جو

۲۰۶۵. اَلْبَيْتِ اَلْبَيْتِ نرم ہوا تو دماضی

مضارع: اَلْبَيْتِ

اَلْبَيْتِ

۲۰۶۶. اَلْبَيْتِ اَلْبَيْتِ تند مزاج

۲۰۶۰. تَحْسُونُ تم کاٹ رہے تھے

(حَسَسَ: کاٹنا)

۲۰۶۱. فَشِلْتُمْ پھسل گئے

(ف ش ل)

۲۰۶۲. تَنَازَعْتُمْ تنازعہ کیا تم نے

۲۰۶۳. عَصَيْتُمْ نافرمانی کی تم نے

(مَصَدَّ: مَعْصِيَةٌ

عَصِيَانٌ)

۲۰۶۴. صَرَفَ پھیر دیا

۲۰۶۵. تَصْعَدُونَ تم چڑھ جاتے تھے

(ص ع د)

۲۰۶۶. لَا تَلْتَمُونَ نہیں مڑے تم،

نہیں پلٹے تم

۲۰۶۷. لَيْكِيلاً تاکہ نہیں

۲۰۶۸. فَاتَ چوک گئی، نکل گئی

۲۰۶۹. نُعَاسًا اونگھ

۲۰۷۰. يَغْتَشِي دھانکتی رہی، چھا گئی

(غ ش ي)

۲۰۷۱. هَلْ لَنَا کیا ہے ہمارے لئے؟

۲۰۷۲. هَهُنَا یہاں، اس جگہ

۲۰۷۳. بَرَزَ نکلنا

۲۰۸۱۔ مَنَّ احسان کیا
 ۲۰۸۲۔ بَعَثَ بھیجا، کھڑا کیا
 ۲۰۸۳۔ اُ کیا
 ۲۰۸۴۔ و اور
 ۲۰۸۵۔ لَمَّا جب
 ۲۰۸۶۔ مِثْلُ دو گنی، مثل
 ۲۰۸۷۔ اِنِّی کہاں
 ۲۰۸۸۔ نَا فَعُوْا مُنَافِقُ ہوئے وہ
 ۲۰۸۹۔ تَعَالَوْا اُو
 ۲۰۹۰۔ قَاتِلُوْا لڑو
 ۲۰۹۱۔ اِذْ قَعُوْا دفع کرو، ہٹاؤ
 ۲۰۹۲۔ یَوْمَئِذٍ اُس دن
 ۲۰۹۳۔ اَقْرَبُ زیادہ قریب
 ۲۰۹۴۔ قَعَدُوْا بیٹھ رہے
 ۲۰۹۵۔ لَوْ اگر
 ۲۰۹۶۔ اَطَاعُوْا کہا مانتے وہ
 ۲۰۹۷۔ فَادْرَءُوْا پس ہٹا لو
 ۲۰۹۸۔ لَا تَحْسَبَنَّ مت گمان کر کہ
 ۲۰۹۹۔ یُرْزَقُوْنَ رزق دے جاتے
 ہیں۔
 ۲۱۰۰۔ فَرِحَیْنِ خوش ہیں

۲۰۶۷۔ غَلِیْظُ الْقَلْبِ سخت دل
 ۲۰۶۸۔ اِنْفِضُوْا وہ منتشر ہو جاتے،
 بھاگ جاتے
 ۲۰۶۹۔ حَوْلِكَ گرد تیکر،
 آس پاس تیکر
 ۲۰۷۰۔ شَاوِش مشورہ کرے
 دُمُشَادَ رَاةٌ
 سے فعل امر،
 ۲۰۷۱۔ عَزَمْتَ قصد کیا تو نے،
 عزم کیا
 ۲۰۷۲۔ مُتَوَكِّلِیْنَ بھروسہ کر نیوالے
 چھوڑ دینا
 ۲۰۷۳۔ خَذَلْ خیانت کرے گا
 ۲۰۷۴۔ یَغُلُّ خیانت کرنا،
 ۲۰۷۵۔ غُلٌّ خیانت کیا۔
 ۲۰۷۶۔ تَوَفَّى پورا دیا جائے گا
 ۲۰۷۷۔ سَخِطَ ناراض، ناراضگی،
 غصہ، غضب
 ۲۰۷۸۔ مَا اُ ڈھکانہ، جگہ
 ۲۰۷۹۔ بَسَسَ بُرا، خراب
 ۲۰۸۰۔ مَصِیْرٌ پھر جانے کی جگہ

۲۱۱۶۔ یَمِينُ جِدَا کر دے گا،
 الگ کر دے گا۔
 ۲۱۱۷۔ خَبِيثٌ ناپاک
 ۲۱۱۸۔ طَيِّبٌ پاک، اچھا
 ۲۱۱۹۔ يُطْلَعُ اطلاع دیوے
 ۲۱۲۰۔ يَجْتَبِيٰ پسند کرتا ہے،
 منتخب کرتا ہے،
 ۲۱۲۱۔ يَبْخُلُونَ بخلی کرتے ہیں
 (ب خ ل)
 ۲۱۲۲۔ يُطَوَّقُونَ طوق پہنائے جائینگے
 (ط و ق)
 ۲۱۲۳۔ سَمِعَ سُن لیا
 ۲۱۲۴۔ فَقِيرٌ محتاج
 ۲۱۲۵۔ نَحْنُ ہم
 ۲۱۲۶۔ اَغْنِيَاءُ دولت مند
 (واحد: غَنِيٌّ)
 ۲۱۲۷۔ ذُو قُوَّةٍ چکھو (ذواتقہ)
 ۲۱۲۸۔ حَرِيْقٌ جلن، تیز آگ
 ۲۱۲۹۔ ظَلَامٌ ظلم کرنے والا
 ۲۱۳۰۔ عَبِيدٌ بندے
 (واحد: عَبْدٌ)

۲۱۰۱۔ يَسْبِسِرُونَ خوشی منار ہے ہیں
 یا بشارت دے

رہے ہیں
 (ب س ر)

۲۱۰۲۔ لَمْ يَلِدْ حَقْوًا نہیں ملحق ہوتے
 ۲۱۰۳۔ اسْتَجَابُوا قبول کیا انھوں نے
 ۲۱۰۴۔ حَسْبُنَا کافی ہے ہم کو
 ۲۱۰۵۔ نِعْمَ الْوَكِيلُ اچھا کارساز
 ۲۱۰۶۔ انْقَلَبُوا لوٹ آئے
 ۲۱۰۷۔ ذُو فَضْلٍ فضل والا
 ۲۱۰۸۔ يُخَوِّفُ خوف دلاتا
 ۲۱۰۹۔ اَوْلِيَاءُ دوست
 ۲۱۱۰۔ خَافُونَ ڈرو مجھ سے
 (خ ا ف و ن)
 ۲۱۱۱۔ يَسَارِعُونَ جلدی کرتے ہیں
 ۲۱۱۲۔ حَظًّا حصہ
 ۲۱۱۳۔ نُهْلِيٰ ہم ڈھیل دیتے ہیں
 ہم مہلت دیتے ہیں
 ۲۱۱۴۔ مُهَيِّنٌ رُسوا کرنے والا
 ۲۱۱۵۔ يَذْرُؤُ جھوڑ دے گا

انکی (ح م د) ۲۱۴۹۔ مَفَانِرَةٌ خِلاصی، چُھٹکارہ،
 کامیابی
 ۲۱۵۰۔ اُولَىٰ والے
 ۲۱۵۱۔ اَلْبَابُ عقل
 (واحد: لُبٌّ) ۲۱۵۲۔ يَذْكُرُونَ ذکر کرتے ہیں،
 یاد کرتے ہیں
 ۲۱۵۳۔ قِيَامًا کھڑے
 ۲۱۵۴۔ قَعُودًا بیٹھے
 ۲۱۵۵۔ جُنُوبٌ کرپٹیں (واحد: جُنُوبٌ)
 ۲۱۵۶۔ يَتَفَكَّرُونَ تفکر کرتے ہیں
 ۲۱۵۷۔ بَاطِلًا بے فائدہ، بے کار
 ۲۱۵۸۔ سُبْحَانَكَ پاک ہے تو
 ۲۱۵۹۔ اَخْرَجْتِ رُسُوکِردیا تو نے
 (خ ن ی) ۲۱۶۰۔ مُنَادِيًا مُنَادی کرنے والا،
 اعلان کر کے
 پکارنے والا۔
 ۲۱۶۱۔ كَفَّرَ دُور کر دے

۲۱۳۱۔ قُرْبَانَ نذر، قربانی
 ۲۱۳۲۔ نَأْكُلُ کھاتے، کھا جاتے
 ۲۱۳۳۔ قَلِمَ پس کیوں
 ۲۱۳۴۔ كُنَّابٌ جھٹلاتے گئے
 ۲۱۳۵۔ اَلْمُنِيرُ روشنی والی
 (ن و س) ۲۱۳۶۔ ذَا لِقَّةٌ چکھنے والی
 ۲۱۳۷۔ تَوَفُّونَ تم پورا دے جاؤ گے
 ۲۱۳۸۔ اُجُوسٌ (اجرتی جمع) بدلہ
 ۲۱۳۹۔ نَزْحَزِحٌ دُور کر دیا گیا
 ۲۱۴۰۔ فَاثْرٌ کامیاب ہوا
 (ف و ن) ۲۱۴۱۔ مَتَاعٌ فائدہ
 ۲۱۴۲۔ غُرُوسٌ دھوکہ
 ۲۱۴۳۔ عَزَمِ الْأُمُورِ حوصلہ کے کام،
 ہمت کے کام
 ۲۱۴۴۔ نَبَلٌ پھینکنا
 ۲۱۴۵۔ وَسْرٌ پیچھے
 ۲۱۴۶۔ ظُهُوسٌ پیٹھ (جمع)
 ۲۱۴۷۔ اَتَوَا کرتے ہیں
 ۲۱۴۸۔ يُحْمَدُ وَتَعْرِيفٌ کیجائے گی

۲۱۶۲۔ سَسِيَّاتٌ	بُرائیاں
۲۱۶۳۔ تَوَقَّنَا	مارم کو، وفات دے ہمیں۔
۲۱۶۴۔ مَعَ	ساتھ
۲۱۶۵۔ اَبْرَارٌ	نیک لوگ
۲۱۶۶۔ ذَكَرٌ	مرد
۲۱۶۷۔ اُنْثَىٰ	عورت
۲۱۶۸۔ اَوْدُوًا	تکلیف دتے گئے
۲۱۶۹۔ تَقَلَّبُ	چلت، پھرت
۲۱۷۰۔ بِلَادٌ	شہر (واحد بلد)
۲۱۷۱۔ مَأْوٍ	ٹھکانہ
۲۱۷۲۔ مِهَادٌ	بچھونا
۲۱۷۳۔ نَزْوًا	مہمانی

الثَلَاثَةُ

۲۱۷۴۔ خَاشِعِينَ	عاجزی کرینوالے
۲۱۷۵۔ اَصْبِرُوا	صبر کرو
۲۱۷۶۔ صَابِرُونَ	صبر کراؤ، ڈٹے رہو
۲۱۷۷۔ اَبْطُوا	بندھے رہو،
	مضبوط رہو،